

[Viggo Starcke.]

ved indenrigsministeriets foranstaltning en folkeafstemning, ved hvilken eet af følgende tre spørgsmål besvares med ja:

1) Foretrækker De fortsat neutralitet indenfor De Forenede Nationers rammer?

2) Foretrækker De tilslutning til Atlanterhavspagt?

3) Foretrækker De tilslutning til Østersøpagt?"

I § 2, stk. 1, hedder det: „Regeringen fremsætter, efter at folkeafstemningen har fundet sted, de af denne muliggjorte forslag til rigsdagens frie afgørelse.“

I § 2, stk. 2: „Har neutralitetspolitikken opnået mindst halvdelen af de afgivne stemmer, meddeler regeringen de magter, der har foreslået Danmark indgåelse af pagter, at sådanne ikke i befolkningen har fundet tilstrækkelig tilslutning.“

I § 3, stk. 1, hedder det: „Alle, der er optaget på de i henhold til lov nr. 279 af 9. juni 1948 sidst udarbejdede valglisten til folketinget, er berettiget til deltagelse.“

§ 3, stk. 2: „Afstemningen finder løvrigt sted i overensstemmelse med reglerne i lov nr. 355 af 23. juni 1920.“

§ 4: „Denne lov træder straks i kraft.“

Der findes et par fortilfælde i dansk politik til den nuværende situation, som det har interesse ganske kort at se på. Den 14. december 1916 blev der afholdt en folkeafstemning angående overdragelse af De vestindiske Øer til de amerikanske Forenede Stater, og da gik man frem på den måde, at man først afholdt en folkeafstemning, og på grundlag af folkeafstemningen blev sagen så henlagt til rigsdagens frie afgørelse.

Denne afgørelse må siges at være en udenrigspolitisk afgørelse, og det var en udenrigspolitisk afgørelse, der foregik i samme interessesfære, som Atlanterhavspagten bevæger sig i, men Danmarks tilslutning til en Atlanterhavspagt må siges at være et skridt af meget større betydning, end afhændelsen af De vestindiske Øer var i sin tid. Endelig kan der henvises til, at man i Schweiz også behandler den slags spørgsmål ved henvisning til en folkeafstemning.

I loven angående folkeafstemning om salg af De vestindiske Øer hed det i § 4:

„Tidligst 14 dage efter at kommissionens betænkning er offentliggjort, forelægges den imellem den danske og den amerikanske regering afsluttede konvention til en folkeafstemning.“

Og i § 5 hed det:

„Efter at folkeafstemningen har fundet sted, forelægger regeringen forslag til

konventionens godkendelse for rigsdagen til dennes frie afgørelse, medmindre mindst halvdelen af de stemmende vælgere har stemt imod overdragelsen, i hvilket tilfælde regeringen meddeler de amerikanske Forenede Stater, at konventionen ikke kan ratificeres.“

Det andet fortilfælde er det lovforslag, som den socialdemokratiske regerings forsvarsminister Laust Rasmussen fremsatte den 3. oktober 1929: Forslag til lov om omdannelse af hær og flåde til et vagtkorps og en statsmarine til varetagelse af Danmarks neutralitet og folkeforbundsopgaver.

I § 47 i dette lovforslag hed det:

„Når denne lov er vedtaget i rigsdagen, bliver den inden tre måneders forløb at forelægge folketingsvælgerne til godkendelse eller forkastelse ved en direkte afstemning.“

Det vil sige, man gik her frem i en anden rækkefølge end ved salget af De vestindiske Øer; her kom rigsdagens vedtagelse først, men den blev gjort afhængig af en derefter følgende folkeafstemning.

Dette var et lovforslag, som omhandlede Danmarks nedrustning, og det ønskedes fra socialdemokratisk side lagt ud til afgørelse ved en folkeafstemning. Nu står vi måske overfor et forslag om Danmarks oprustning. Vil det ikke være lige så berettiget også at lægge et sådant forslag ud til en folkeafstemning?

Altså, der er fortilfælde både på det rustningspolitiske og på det udenrigspolitiske område. Lovforslaget tilsigter ikke at tage stilling til selve de udenrigspolitiske muligheder, men sigter kun på at åbne en mulighed for, at det danske folk kan give sin mening til kende som vejledende, som rådgivende, idet det er meget betydningsfuldt at vide, om man har befolkningen bag sig i den udenrigspolitik, Danmark står overfor at skulle vælge.

Bestemmelsen om, at man også skal stemme om en Østersøpagt, tilsigter dels at give en ligelig neutralitet i lovforslaget til begge sider, dels at der også skal være noget for dem, som har sympatier i østlig retning.

Jeg skal slutte med at citere den socialdemokratiske forsvarsministers ord i hans forelæggelsestale den 3. oktober 1929:

„Jeg nærer det bedste håb om, at det skal lykkes at få det gennemført, muligt i forhandling med andre, og at vi under alle omstændigheder skal få lovforslaget ud til folkeafstemning. Jeg anbefaler det til det høje tings velvilje.“